

Riigikogu riigikaitsekomisjoni istungi protokoll nr 149

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 09. juuni 2025

Algus 11.15, lõpp 12.59

Juhataja: Kalev Stoicescu (esimees)

Protokollija: Irene Kiil (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma

Komisjoni ametnik: Aivar Engel (nõunik-sekretariaadijuhataja)

Puudusid: Vladimir Arhipov, Alar Laneman, Peeter Tali ja Kristo Enn Vaga

Kutsutud: kaitseminister Hanno Pevkur, Kaitseministeeriumi õigus- ja haldusküsimuste asekanstler Margit Gross, õigusloome valdkonnajuht Eda Loo-Suun, õigusosakonna juhataja Kristel Urke, Kaitseressursside Ameti peadirektor Anu Rannaveski, kaitseministri nõunik Mikk Tarros ja kaitseministrit töövარი Domenik Djatšuk (2.-4. päevakorrapunkt); Riigikantselei õigusosakonna juhataja Kristi Purtsak (4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ülevaade 2025. aasta 5. juunil toimunud NATO kaitseministrite kohtumisest Brüsselis ja lühiettevaade NATO tippkohtumiseks
3. Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (664 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu (668 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu riigikaitsekomisjoni nädala (09.06.2025-15.06.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäeval, 9.06.2025 kell 11.15

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ülevaade 2025. aasta 5. juunil toimunud NATO kaitseministrite kohtumisest Brüsselis ja lühiettevaade NATO tippkohtumiseks
3. Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (664 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu (668 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Kohtumine esmaspäeval, 9.06.2025 kell 19.00

1. Riigikaitsekomisjoni esimees Kalev Stoicescu, aseesimees Leo Kunnas ja liikmed Raimond Kaljulaid, Mati Raidma ning Kristo Enn Vaga kohtuvad Jaapani suursaadiku residentsis suursaadiku Nakamura Koichiro ja kaitseatašee kolonelleitnant Iyono Minakoga

Komisjoni istung teisipäeval, 10.06.2025 kell 15.00

1. Riigikaitsekomisjoni esimehe Kalev Stoicescu ja nõunik-sekretariaadijuhataja Aivar Engeli lähetamine Kopenhaagenis 26.-28.08.2025 toimuvale Euroopa Liidu parlamentaarsele välis- ja julgeolekupoliitika ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika konverentsile

2. Info ja muud küsimused

4. Vabariigi Valitsuse algatatud hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (662 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).

2. Ülevaade 2025. aasta 5. juunil toimunud NATO kaitseministrite kohtumisest Brüsselis ja lühiettevaade NATO tippkohtumiseks

Hanno Pevkur andis ülevaate ning vastas komisjoni liikmete küsimustele. H. Pevkuri sõnul oli NATO kaitseministrite kohtumine konstruktiivne, millega ühtlasi valmistuti ka NATO tippkohtumiseks Haagis 24.-25. juunil. Konsensuslikult kinnitati NATO kaitseplaanide rakendamiseks vajalikud väevõime eesmärgid. H. Pevkur rääkis kohtumisel käsitletud teemadest, kaitsekulude tõstmise debatist, Ukraina toetamise jätkamisega seonduvast, NATO õhuturbe missioonist Eestis, ühishangete kavatsusest Põhjala ja Balti riikidega, Ameerika Ühendriikide väekontingendist Euroopas. Edastatud informatsioon on juurdepääsupiiranguga asutusesiseseks kasutamiseks.

3. Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (664 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Kalev Stoicescu sõnul on tegemist on vajaliku eelnõuga. Ka valitsuse koalitsioonleppes on inimesed ehk riigikaitsejad seatud esiplaanile, nemad on Eesti riigikaitse kõige olulisem komponent/alustala. Seetõttu on eelnõud ja otsused, mis on suunatud riigikaitsele panustavate inimeste motivatsiooni suurendamisele ja nende kaasatuse ning panustamise parandamisele, igati loomulikud ja vajalikud. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (664 SE) muudetakse kaitseväeteenistuse seadust, kaitseväge korralduse seadust, riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadust ning antakse reservis olevatele isikutele laiemaid võimalusi asuda vabatahtlikult Kaitseväge ülesandeid täitma. K. Stoicescu lisas, et kuna Riigikogu kevadistungjärg lõppeb k.a 19. juunil, siis eelnõu esimene lugemine toimub ilmselt k.a sügisel ning seega on kõigil piisavalt aega eelnõuga tutvuda.

Hanno Pevkur andis ülevaate muudatustest. Kaitseminister selgitas reservis olevate isikute kaasamisega seonduvat Kaitseväge ülesannete täitmiseks ehk vabatahtlikku teenistust. H. Pevkuri sõnul on reservis inimesi, kes sooviksid panustada riigikaitsele, aga ei soovi olla nt

Kaitseliidu liikmed või ei soovi tulla tagasi teenistusse, kuid lühiajaliselt sooviksid nt läbi viia ukrainlastele väljaõpet. Nad tulevad reservist, teevad kaks-kolm kuud väljaõpet ja lähevad oma tsiviilellu tagasi, kuid selleks ajaks peaks nad vormistama Kaitseväge teenistusse ja andma neile vastavad garantiid ja tagatised. Samuti, kui mõni reservis olev inimene tahab minna rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile, siis ta tuleb reservist välja, osaleb sõjalisel operatsioonil ja naaseb tagasi tsiviilellu. Nad tulevad kindla ülesande tegemiseks, teevad oma töö ära ja lähevad tavaellu tagasi. Järgmine muudatus on mittevormikandjate kaasamine Kaitseväge ülesannete täitmiseks. Kaitseväes on tegevteenijad ja lepingulised töötajad. Kui inimene on töölepingu alusel või võlaõigusseaduse alusel tööl, siis ei saa talle panna tegevväelastega samasuguseid reegleid ja kohustusi. H. Pevkur tõi näite Kaitseväge suurõppusel Siil osalevatest tsiviilteenistujatest, kellel on vaja teha nt ületunnitööd vms. Ettepanek on võimaldada Kaitseväge palgal olevaid inimesi käsitleda samamoodi nagu tegevteenijaid, ilma erisusteta. Kolmas muudatus puudutab mereväge. Kui Eesti mereväe laevad on NATO valves või NATO grupis merel ja mereväelaevadel on ajateenijad, siis kehtiva õiguse kohaselt ei tohi ajateenijad seal olla. Neile tuleb anda õigus osaleda rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel. Muudatuse eesmärk on lubada ajateenijatel Kaitseväge ülesandeid täita, nt NATO miinitõrjegrupi laevadel. Seadusest on selgunud ka lüngad, kuidas ajateenijat oleks võimalik enne ajateenistuse lõppu ennetähtaegselt vabastada. Muudatusega tekib see õigus, inimene arvatakse reservi ja sõjaaja ametikohale ei määrata.

Margit Grossi sõnul puudutab üks muudatus võimalust anda kaitseväge teenistuse kohustuse täitmise ajaks ajateenijale riigisadaladusele juurdepääsu luba.

Kalev Stoicescu märkis, et eelnõu sätete selgitused on välja toodud ka eelnõu seletuskirjas.

Enn Eesmaa palus täpsustada ajateenijatega seonduvat mereväs. Kuidas ajateenijad ise sellesse suhtuvad, et saavad osaleda rahvusvahelistel operatsioonidel? Või on nii, et ta läheb armeesse või teenistusse ja teeb seda, mida ülemused ütlevad?

Hanno Pevkur vastas, et ajateenijad ootavad seda võimalust ja see on vältimatult vajalik. Kui soovitakse aega teenida mereväs, siis tahetakse olla laeval ja merel.

Kalev Stoicescu sõnul pidi eelnõu koostamiseks olema ajend. Kas on saadud tagasiside või palve tsiviilteenistujate või reservis olevate isikute poolt, kes soovivad olla rohkem kaasatud?

Hanno Pevkur selgitas ja rääkis õppustel Siil ja Kevadtorm tekkinud õiguslikest takistustest. Inimesed tahavad panustada ja õppusel osaleda, aga tsiviilteenistujal tulevad seadusega piirangud (40 tundi tööaeg, ületunnid jms). Ajateenijatega on sama lugu, et ei saa merel rahvusvahelisel operatsioonil olla.

Anu Rannaveski kommenteeris ajateenijate osalemist mereväs laevadel. A. Rannaveski sõnul ei panda kedagi väevõimuga laevadele, ajateenijate käest küsitakse nõusolekut ja neil on alati õigus see nõusolek tagasi võtta.

Aivar Engeli sõnul saab ta aru, et ajateenija saab minna viis kuud pärast ajateenistuses olekut laevale ja temaga sõlmitakse vabatahtlik tegevteenistuse leping. Ta küsis, et kas ei teki seda ohtu, nagu oli vene sõjaväes, et ajateenija läheb laevale, käib operatsioonil ära ja siis kirjutab

avalduse teenistusest vabastamiseks. Sellisel juhul jääb kaitseväeteenistuse kestvuseks kokku seitse või kaheksa kuud.

Hanno Pevkuri sõnul ei saanud ta loogikast täpselt aru. Alati võib olla mingi põhjus ajateenistusest varem välja minna, aga mis see tema võit oleks. Ainuke põhjus ajateenistusest varem välja minna on tervislikud põhjused, nt merehaigus.

Aivar Engel täpsustas. Viie kuu möödudes saab ajateenija kirjutada avalduse, et ta võetaks tegevteenistusse ja tegevteenistusest saab ta lahkuda 60-päevase etteteatamistähtajaga. A. Engel tõi näite Nõukogude armee kohta, kus paljud kasutasid võimalust, et läksid vanemallohvitseri kooli, hiljem ei astunud tegevteenistusse ja said nii varem teenistusest minema.

Hanno Pevkuri sõnul leiab ajateenistusest lahkumiseks lihtsamaid põhjuseid ja skeemitamise vastu lõpuni ei saa.

Anu Rannaveski täpsustas, et ka täna on võimalik ajateenistust ennetähtaegselt lõpetada, kui asutakse õppima kadetina Kaitseväge Akadeemias. Ei ole mõistlik eeldada, et seda hakatakse kuidagi halvasti ära kasutama.

Anti Poolametsa arvates on huvitav vastuolu, et tahetakse minna vabatahtlikusse teenistusse, aga samal ajal ei taheta Kaitseliidu liikmeks astuda. Tekib nõ uus nähtus Kaitseliidu ja muu teenistuse vahele. Kuidas nad omavahel sobituvad? Kaitseliitlastel on oma rühmas olemise kaudu iseeneslikult tekkiv taustakontroll. Äkki oleks võinud Kaitseliidu liikmelisuse nõude sisse jätta?

Hanno Pevkur vastas, et seal on põhimõtteline vahe. See puudutab ainult kaitseväeteenistust, mitte vabatahtlikku kaitseliitlast. Kaitseliit on vabatahtlik organisatsioon, aga nagu kaitseliitlased ise ütlevad, siis Kaitseliit on vabatahtlik organisatsioon hetkeni, kui kirjutad avalduse liituda Kaitseliiduga. Kaitseliitlasel on kohustus käia õppustel ja kohustus Kaitseliidu tegevusse panustada, kuid meil on reservis hulk inimesi, kes igapäevaselt teevad muud tööd ja nad ei ole oma ajaressurssi arvestades valmis kogu aeg olema riigikaitse-teenistuses, aga mingil spetsiifilisel põhjusel ta tuleb, täidab kolm-neli kuud ülesannet ja läheb tsiviilellu tagasi. Ta ei ole järgnevatel aegadel kohustatud osalema kui tema ajaressurss seda ei võimalda. Küll aga saab ta vajadusel tuua mõneks ülesandeks tagasi tema enda nõusolekul. See annab võimaluse inimesi rohkem kaasata ja hoida neid aktiivsena, aga mitte neile peale panna moraalset kohustust olla Kaitseliidu liige. Kõike ei saa siduda Kaitseliidu liikmeks olemisega.

Kalev Stoicescu märkis, et inimest ei saa sundida Kaitseliiduga liituma, see on vabatahtlik.

Margit Grossi sõnul on see sarnane tööampsule, nagu tsiviilsektoris, ega eelda pikaajalist töösuhet ja oma põhitöölt lahkumist.

Leo Kunnas sõnas, et eelnõus on vabatahtliku teenistuse kohta kirjas „koosseisuvälisele sõjaväelise auastmega ametikohale nimetatud“ ehk siis mingiks ülesandeks. Kui palju selliseid inimesi aastas võiks olla ja kui pikk aeg see võiks olla? Kui palju need meetmed

lahendavad seda, mida valmisoleku tõstmiseks tervikuna vaja on?

Hanno Pevkuri sõnul on võimatu anda hinnangut, et kas see on 10 % või 30 %. Kui tuleb kiireloomuline ülesanne, siis vaatame reservist kedagi, kes on valmis panustama. Võib-olla sadakond aastas, kuid see ei tähenda, et 100 on kogu aeg. Lihtsam on anda see võimalus seadusega ajutiselt tulla kaitseväeteenistusse koosseisuvälisena ja saad vormi selga. Erinevateks tööampsudeks saaks kaasata kuni sadakond inimest, mis kindlasti leevendab väljaõppetsükli ja teatud ülesannete täitmist. Selliseid *ad hoc* ülesandeid võib tulla ja on suurepärane kui leidub reservis inimesi, kes on valmis abistama.

Meelis Kiili ütles, et eelnõus sätestatu on tubli samm edasi, kuid sõjalist kompetentsi oleks vaja juurde lisada.

Raimond Kaljulaidi sõnul keelab kehtiv seadus ajateenijal NATO operatsioonidel osaleda. On räägitud potentsiaalsest Ukraina operatsioonist, olgu ta sisuks väljaõpe, heidutamine või rahu tagamine. Kindlasti leidub Riigikogu liikmeid, kes püstitavad küsimuse, et kas muudatusega tekitatakse olukord, kus Eesti ajateenijaid hakatakse saatma Ukrainasse. Ilmselt tuuakse ka välja, et ajateenija on ajateenistuses suletud keskkonnas ümbritsetuna teistest ajateenijatest ja kaitseväelastest ning kui autonoomne see tema nõusolek sellises olukorras oleks. Kuidas te seda aspekti kommenteerite või kui see tõstatub, mis me siis kostame?

Hanno Pevkuri sõnul on vastus ei. Mandaadi kaitseväelaste välisoperatsioonile või rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile minekuks annab parlament.

Anu Rannaveski sõnul tuli keeld, et ajateenijad ei saa osaleda rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel, alles 2013. aastal. Eelnevalt oli see lubatud, seega ei ole esmakordne.

Margit Gross lisas, et rahvusvaheline õigus lubab ajateenijaid saata rahvusvahelisele operatsioonile, kui neil on esmane väljaõpe tehtud, ja see on ka meie nõ eeldus.

Aivar Engel küsis, et kas vabatahtlik teenistus on avaliku teenistuse eriliik.

Hanno Pevkur vastas jaatavalt.

Mati Raidma küsis, et kas ta sai õigesti aru, et eelnõu tekstis on tegemist avatud paragrahviga ehk see ei tähenda vaid NATO mereväe missioone, vaid kõiki missioone.

Hanno Pevkur vastas, et seadus peab olema universaalne.

Kalev Stoicescu tegi ettepaneku minna menetlustoimingute juurde. K. Stoicescu sõnul on Peeter Tali avaldanud soovi olla eelnõu ettekandja.

Raimond Kaljulaid küsis, et kas P. Tali nõusolek on olemas, sest ta ei viibi istungil.

Kalev Stoicescu vastas jaatavalt.

Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele

10 tööpäeva.

Otsustati:

- 3.1.** Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 10.09.2025 (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).
- 3.2.** Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).
- 3.3.** Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Peeter Tali (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).
- 3.4.** Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).

4. Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu (668 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Kalev Stoicescu ütles sissejuhatuseks, et tegemist on kauaoodatud eelnõuga, mille olulisust riigikaitsele ja täpsemalt laiapindsele riigikaitsele ei ole võimalik ülehinnata. Eelnõus on koos seletuskirjaga kokku üle 1500 lehekülje. K. Stoicescu sõnas, et loodetavasti muutub killustunud õigusruum riigikaitse ja tsiviilkriiside valdkonnas oluliselt sidusamaks. Tulevad nii mõnedki olulised mõisted, nagu näiteks kriisiolukord. Eelnõu seadusena jõustumisel muutuvad 98 seadust ning ühtlasi kaotavad kehtivuse kolm seadust - hädaolukorra seadus, erakorralise seisukorra seadus ja riigikaitse seadus. K. Stoicescu lisas, et komisjonile tuli [kiri](#) Eesti Pangalt, mille kohaselt tuleb eelnõu esitada Euroopa Keskpangale arvamuse avaldamiseks. K. Stoicescu lisas, et kuna Riigikogu kevadistungjärg lõppeb k.a 19. juunil, siis eelnõu esimene lugemine toimub ilmselt k.a sügisel ning seega on kõigil piisavalt aega eelnõuga tutvuda.

Hanno Pevkur tutvustas eelnõu ning sõnas, et eelnõuga on püütud õigusnorme kodifitseerida ja jõuda sinnamaani, et kriiside lahendamine oleks riigis ühtsetel alustel. H. Pevkuri sõnul tutvustatakse eelnõu ka kõikides Riigikogu fraktsioonides. Kolm seadust - riigikaitse seadus, erakorralise seisukorra seadus ja hädaolukorra seadus - liidetakse üheks. Põhiseaduses toodud mõisted jäävad alles, ehk siis eriolukord, erakorraline seisukord, sõjaseisukord ja hädaolukorra seaduses tuntud elutähtsa teenuse osutajad. Olemasolevad hädaolukorra lahendamise plaanid jäävad kehtima, neid ei pea ümber tegema, aga kui tehakse, siis võetakse aluseks uus mudel. Uue mõistena on sees kriisiolukord. Oluline on erinevus tsiviilkriisidel ja sõjal. Kaitseväl ei ole sõjaseisukorras kohustust seadustest kinni pidada, välja arvatud seaduse paragrahvis toodud juhtudel, kus on viidatud põhiseadusele. Riigikaitsele on vaja paindlikkust, aga põhiseaduses toodud piirangutega. Regionaalsed kriisikomisjonid peavad täitma oma rolli ka sõjalise kriisi ajal. Kõik peavad töötama edasi, sh parlament peab töötama edasi samamoodi, nagu ta on töötanud tsiviilajal, oma erisustega. Parlamendi õigus praeguse mõiste järgi kõrgendatud kaitsevalmiduse väljakuulutamiseks jääb alles ehk seal on hulk meetmeid, mida Kaitseväl on õigus teha kriisi sisenedes, aga need peavad olema parlamendi poolt esimesel võimalusel kas ette heaks kiidetud või esimesel võimalusel pärast nende meetmete kasutamist heaks kiidetud. Seaduse eelnõuga antakse elutähtsate teenuste osutajatele ja omavalitsustele selged juhised ja õigused. H. Pevkur selgitas teenuste prioritseerimisega seonduvat. Seadus ei ütle, et kaasnevad uued kulud, vaid igapäevase

tegevuse raames peab üle vaatama kriisi- ja tegevusplaanid, tegema õppusi. Loodetavasti läheb õigusruum tervikuna selgemaks ja konkreetsemaks ning kõik teavad, mida nad peavad tegema.

Kalev Stoicescu küsis Vabariigi Valitsuse algatatud hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (662 SE) kohta, mida komisjon oma homsel istungil arutab. Kas need sätted lähevad automaatselt tsiviilkriisi ja riigikaitse seadusesse üle?

Hanno Pevkuri sõnul nad juba on seal. H. Pevkur ütles, et tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus (668 SE) on planeeritud jõustuma 1. juulil 2026, aga hädaolukorra sätteid on vaja varem. Kui ühel hetkel tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus jõustub, siis hädaolukorra seadus kaotab kehtivuse, aga selle muudatused oleks vaja varem vastu võtta. Kui parlament menetluse raames midagi muudab, siis peab paralleelselt ka tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõus sätteid muutma.

Kalev Stoicescu küsis elutähtsate teenuste osutajate toimepidevuse kohta. Nõuded on seaduses olemas, aga kuidas seda kontrollitakse, et need ka reaalselt olemas on?

Hanno Pevkur vastas, et kontroll toimub erinevatel tasanditel. Ka praegu kehtivad erinevad nõuded ja toimepidevuse reeglid on kehtivas õiguses olemas. Riigiettevõtetes, nt Eesti Energias või Eleringis, ei ole igapäevane hoolsuskohustus kusagile kadunud. Samamoodi on eraettevõtluses, et nt tervisekaitsenõuetest peab kinni pidama ja Terviseamet kontrollib. Kehtivas õiguses on kontrollimehhanism olemas, see ei muutu. Päästeamet, Terviseamet, Politsei- ja Piirivalveamet jt kontrollivad nõudeid edasi.

Meelis Kiili kommenteeris, et tema arvates oleks see seadus pidanud olema peaministri seadus. M. Kiili sõnul on tema esmamulje, et see on kriisiolukorra lahendamise, aga seadus on rahuaegne. Tuleb vaadata, et kas see seadus on kriisiolukorras toimiv, efektiivne, kiiresti rakendatav ja tagab olukorraga vastavuse.

Hanno Pevkur selgitas.

Kalev Stoicescu küsis rahu ja sõjaaja terminitega seonduvat põhiseaduse kontekstis.

Hanno Pevkur vastas, et tema põhiseadusega probleemi ei näe.

Leo Kunnas meenutas riigikaitse seaduse eelnõu (112 SE) menetlemise kogemust Riigikogu eelmises koosseisus ning märkis, et tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõuga on märgata progressi, eriti mis puudutab ülesandeid. Regionaalses juhtimises on pärast haldusreformi see probleem, et maakondlikku tasandit pole olemas.

Kristi Purtsak mainis seoses hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (662 SE), et riigikaitse komisjoni menetluses oli Euroopa Liidu CER-direktiivi ülevõtmine, millega korrastati elutähtsate teenuste regulatsiooni. K. Purtsaku sõnul tehti kogu elutähtsate teenuste osa tolle paketi ääres ja on tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõusse (668 SE) üle tõstetud. Seega ei ole eelnõus elutähtsate teenuste osas väga suuri muudatusi.

Raimond Kaljulaid märkis, et eelnõu ülesehitus on väga hea. R. Kaljulaid küsis, et miks

võttis eelnõu jõudmine Riigikogu menetlusse nii kaua aega ja kus need kõige suuremad eriarvamused erinevate riigiasutuste vahel olid.

Hanno Pevkuri sõnul oli eelnõul väga suur hulk kaasatuid - Linnade ja Valdade Liit, ettevõtjad, ametid, ministeeriumid. Kaitseministeeriumi vaatest oli küsimus selles, et kas ja kuidas on lahutatud või ühendatud tsiviilkriisid versus sõda. Sõjaolukorras on reeglid ja juhtimisahelad teistsugused, peab arvestama NATO regionaalplaanidega ja muuga. Teine põhjus oli juriidiline, et kui palju on põhiõiguste riivet ühes või teises kriisis. Ei ole lihtne teha kriisi lahendamine valitsemisalade üleseks.

Kristi Purtsak täiendas, et eelnõuga alustati 2021. aastal, kuid vahele tulid Covid-19 kriis, Ukraina sõda, sõjapõgenikud jm kriisid, millega tegeleti samal ajal ja mõneks ajaks jäi seadusruum kõrvale. Päris kriisidest sai palju õppetunde. Kriiside lahendamise teadlikkus igas osapooles, valitsemisalas ja ettevõttes on väga erinev. On väga eesrindlikke asutusi, kuid ka neid, kellele tuleb selgitada kehtiva õiguse ABC-d. Kõikide osapoolte samale tasemele viimine, et päris lahendustega edasi minna, võttis kaua aega.

Hanno Pevkur lisas, et harimisprotsess on olnud ülioluline. Levinud arusaamine on see, et küllap kriisi ajal Kaitsealiit ja Kaitsevägi aitavad.

Kristi Purtsak rääkis Riigikogu juhatusele korraldatud õppusest. Ka Riigikogu Kantselei mõtleb läbi oma toimepidevust ehk kuidas tagada, et see maja toimiks ka kriisi ajal. See tuleb Riigikogul endal läbi mõelda, Kaitsevägi ei tule Riigikogu Kantselei tööd korraldama või tagama.

Kalev Stoicescu sõnul on tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu kõige suurem lisandväärtus, et lõpuks ometi on horisontaalne koostööplatvorm.

Enn Eesmaa sõnul valmistub komisjon menetlema kahte väga olulist seaduseelnõu. E. Eesmaa sõnas, et sai kaitseministri repliigist aru, et oleks hea, kui hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus võetaks varem vastu.

Hanno Pevkur vastas, et parlament otsustab ise, kuidas oma tempot seab, aga soovitus oleks hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus vastu võtta. Kui eelnõu esimese lugemise saaks ära teha, siis k.a septembri teisel-kolmandal nädalal saaks vastu võtta.

Kristi Purtsaku sõnul on hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus (662 SE) olulised sätted, mis on vajalikud Päästeametile, et elanikkonnakaitset edasi viia.

Mati Raidma kinnitas viimati öeldut, et tegemist on väga ajakriitilise parandusega hädaolukorra seaduses ja kogu elanikkonnakaitse poole pealt vaadates oleks oluline hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (662 SE) võimalikult kiiresti vastu võtta. M. Raidma tänas otsuse eest saata Riigikokku väga vajalik, väärikas ja mahukas tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu, millega tuleb kindlasti palju tööd teha, sest läbi aastate ettevalmistatud eelnõul on tekkinud ajalisi kihistusi, mida tuleb üle käia, lihvida ja harmoniseerida. Tsiviilkriisi ja riigikaitsekriisi - riigikaitse poole pealt on arusaadav, aga tsiviilpoole pealt on see, kuidas tsiviilkriisideks valmis ollakse ja kuidas tsiviilpool sõja ajal

kriisireguleerimises osaleb. Selle väljatoomine vajaks jätkuvat koostööd ja täienduste väljamõtlemit, sest üks keskne teema on ressursiprobleem. Võib-olla tuleb välja mõelda täiendavaid punkte, mis aitaks tsiviilmaailmal paremini valmistuda ja sõja ajal hakkama saada.

Aivar Engel küsis Riigikaitse Nõukogusse kuuluvate ja riigikaitsega seotud valdkondade eest vastutavate ministrite kohta, kas riigikaitseõpetuse ning Kaitseväe Akadeemia õppekavadega seotud haridus- ja teadusminister kuuluks sinna.

Hanno Pevkur vastas, et sel teemal oli põhjalik arutelu, aga kuna Riigikaitse Nõukogu on Vabariigi Presidendi juures tegutsev organ, siis on presidendil endal õigus öelda, kes sinna kuuluvad.

Kalev Stoicescu tegi ettepaneku teha menetlustoimingud. K. Stoicescu ütles, et Riigikogu juhatuse 09.02.2012 otsusega nr 30 kinnitatud „Juhised Riigikogus seaduseelnõu menetlemise hea praktika kujundamiseks“ punkt 2 sätestab, et kui juhtivkomisjoni menetluses oleva eelnõuga kavandatakse põhimõttelisi muudatusi teise komisjoni valdkonda kuuluvas seaduses, küsib juhtivkomisjon teise komisjoni arvamust. Seega võiks arvamust küsida Riigikogu põhiseaduskomisjonilt, sotsiaalkomisjonilt, rahanduskomisjonilt, õiguskomisjonilt ja majanduskomisjonilt lähtuvalt muudatusettepanekute esitamise tähtajast. K. Stoicescu sõnul on Mati Raidma avaldanud soovi olla eelnõu ettekandja.

Otsustati:

4.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 10.09.2025 (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).

4.2. Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).

4.3. Teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 10.10.2025 16:00 (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).

4.4. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Mati Raidma (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).

4.5. Paluda eelnõu kohta arvamust Riigikogu põhiseaduskomisjonilt, sotsiaalkomisjonilt, rahanduskomisjonilt, õiguskomisjonilt ja majanduskomisjonilt (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).

4.6. Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu).

(allkirjastatud digitaalselt)
Kalev Stoicescu
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Irene Kiil
protokollija